

Les Catalunyaes possibles del segle XXI

El Centre Català de Prospectiva elabora un estudi sobre els escenaris polítics futurs de Catalunya que serà fet públic aviat. L'estudi en preveu tres de principals: una Catalunya integrada, una Catalunya federada i una Catalunya sobirana.

En els darrers mesos, la qüestió del futur polític de Catalunya centra bona part dels debats, conferències, sopars o sobretaules del món polític, intel·lectual i cultural català. Hi ha una inquietud transversal per saber com s'articularà la Catalunya de principis del proper mil·lenni. Iniciatives de tota mena floreixen, tot i que la majoria ho fan a l'ombra de partits polítics o dels

seus líders. Es parla d'arbres diversos, del postpresent i del futur, però tot amb una certa confusió per la barreja de persones, sigles i sobretot, per l'absència de continguts concrets.

Lluny de la política, i situat en el terreny científic, el Centre Català de Prospectiva duu a terme una ambiciosa investigació sobre les coordenades polítiques de Catalunya quan entri al segle XXI.

Català de Prospectiva hagi finalitzat totes les consultes previstes i l'estudi estigui completament enllestit, serà presentat públicament amb el títol de "Catalunya 2015: opcions polítiques per al proper mil·lenni".

L'estudi situa Catalunya en el context actual de la construcció europea, enmig de la transformació dels sistemes econòmics regionals i de la intensificació de les relacions entre les regions gràcies a la creació de xarxes de cooperació i d'organismes transfronterers. Seguint el programa prospectiu de la Unió Europea anomenat Europa 2000, Catalunya forma part, juntament amb el País Valencià i les Illes, de l'anomenat Arc Llatí, que s'estén des d'Andalusia fins al Laci, i està constituït per les tretze regions més desenvolupades del litoral europeu. El programa Europa 2000 assenyala que el País Valencià està desarticulat i en una situació incerta, a mig camí entre la reestructuració dolorosa i el dinamisme industrial, entre la internacionalització i el replegament. Catalunya, segons l'informe comunitari, té el paper de regió motriu de l'arc, en tant que locomotora de l'economia espanyola orientada cap al nord d'Europa, i se li dona un paper de centre multidireccional entre l'eix mediterrani, l'Arc Llatí, i l'eix europeu Alemanya-Lió Barcelona. Pel que fa a les Bale-

ARXIU / RAFA GIL

El programa prospectiu de la UE anomenat Europa 2000 situa Catalunya, el País Valencià i les Illes dins l'anomenat Arc Llatí.

L'estudi, que ja està en una fase d'elaboració molt avançada, esbossa quins seran els escenaris polítics de la Catalunya del 2015. La investigació en què treballen els experts, als continguts de la qual ha tingut accés EL TEMPS, preveu tres possibilitats principals: una Catalunya integrada, una Catalunya federada, i una Catalunya sobirana. Quan el Centre

Catalunya: la integració, la federació o la sobirania

ARXIU / CARME PUÉRTOLAS

ars, l'informe remarca que han basat d'una forma massa exclusiva el seu desenvolupament en el turisme, la qual cosa comporta una certa fragilitat en la seva estructura econòmica.

En aquest marc, la investigació que duu a terme el Centre Català de Prospectiva remarca dues tendències de futur. La primera, la tendència a la homogeneïtzació, empena pels estats, amb voluntat uniformadora interna, que avança cap a una Europa feta des dels estats. La segona, una tendència cap al reforçament dels poders dits regionals —en terminologia europea—, amb sobirania compartides per diferents instàncies de poder, més enllà de l'estat. Enmig d'aquestes dues tendències, el Centre Català de Prospectiva considera inicialment possibles, sense descartar-ne d'altres com el fracàs de la integració europea, tres escenaris dominants: el de la integració, el de la federació i el de la sobirania.

La Catalunya integrada. Aquest és el primer escenari que dibuixen els autors de l'estudi i parteix del supòsit que Catalunya recula en el seu autogovern i queda en el mateix nivell competencial que les comunitats autònomes no històriques. Les causes que durien a una situació d'integració serien, en primer lloc, que Catalunya no aconse-

guís mantenir una identitat nacional forta, perquè la cultura catalana hagués perdut rellevància en el camp econòmic, acadèmic o mediàtic. En segon lloc, la manca de voluntat decidida de millorar el sostre competencial i el nivell d'autonomia, bé perquè la idea perdés força entre les noves generacions, o bé per manca de lideratge o per la desviació de l'interès de l'opinió pública

Un acord entre els grans partits estatals que perpetués una revisió a la baixa de l'actual model autonòmic podria portar a la integració.

cap a d'altres qüestions. Una tercera causa seria la pressió de les forces antinacionalistes a Espanya, que es podria veure plasmada en la signatura d'un acord entre els principals partits estatals —com el pacte autonòmic que sovint han reclamat el PP i el PSOE en diferents èpoques— que perpetués una revisió a la baixa de l'actual model de l'estat de les

autonomies. A aquesta situació també s'hi podria arribar, assenyalen els investigadors, si la Unió Europea optés per un model de descentralització que negligís els aspectes culturals i d'identitat.

En el terreny econòmic, l'estudi assenyalava que en aquest pasatge polític Catalunya no hauria aconseguit un creixement prou

El Parlament de Catalunya (foto pàg. anterior) és l'escenari on es discuteix el futur polític del Principat. Actualment hi ha una majoria de forces nacionalistes.

LES OPCIONS POLÍTiques DEL PROPER MIL·LENNI

	INTEGRADA	FEDERADA	SOBIRANA
FACTORS 	<ul style="list-style-type: none"> • Pèrdua d'identitat nacional • Manca de voluntat de millorar l'autogovern • Pressió de les forces antinacionalistes espanyoles 	<ul style="list-style-type: none"> • L'estat s'estructura seguint la fórmula del federalisme asimètric • Catalunya manté una forta identitat cultural • Catalunya té voluntat de millorar el seu autogovern 	<ul style="list-style-type: none"> • La identitat nacional catalana arriba a totes les capes de la societat • Les forces polítiques arriben a un consens per avançar democràticament cap a la independència • Acceptació tàcita o explícita de la UE
ECONOMIA 	<ul style="list-style-type: none"> • Augment de la dependència respecte els ajuts europeus • Pèrdua d'interès pels inversors estrangers 	<ul style="list-style-type: none"> • Seguiment de les directrius econòmiques de la UE • Catalunya és un punt d'alta activitat econòmica 	<ul style="list-style-type: none"> • Creixement significatiu de l'economia • Disminució de la dependència de la inversió estrangera
CULTURA 	<ul style="list-style-type: none"> • Període d'estancament o de reculada en l'àmbit públic de la cultura catalana • El català, si perdés el suport institucional, es podria veure desplaçat per altres llengües 	<ul style="list-style-type: none"> • La cultura és l'element clau de manteniment de la identitat. És l'únic element que permet a Catalunya diferenciar-se • Necessitat d'un mercat cultural potent 	<ul style="list-style-type: none"> • La cultura és el nexa d'unió de la nació • S'adapta als nous reptes que planteja el canvi de segle
POLITICA 	<ul style="list-style-type: none"> • Pèrdua de vigència del nacionalisme per la seva incapacitat de renovació • Situació pràcticament testimonial de les opcions nacionalistes 	<ul style="list-style-type: none"> • Competència amb les entitats locals per les competències • La prioritat política és el benestar dels ciutadans, per damunt d'altres interessos 	<ul style="list-style-type: none"> • Buidatge de competències en virtut del procés de globalització • Cessió de sobirania a nivells institucionals superiors, com ONU, UEO, OTAN
CATALUNYA 	<ul style="list-style-type: none"> • Es converteix en una simple demarcació administrativa amb alguns trets específics • El nacionalisme ha fracassat perquè no ha respost adequadament als nous reptes del canvi de segle 	<ul style="list-style-type: none"> • Catalunya intenta rebre la qualificació de poder local per part de la UE • Discussió amb l'estat espanyol sobre la concepció de model d'estat 	<ul style="list-style-type: none"> • Coalició de les forces nacionalistes per assolir un alt nivell d'autogovern • Procés de sobirania escrupolosament democràtic
ESPANYA 	<ul style="list-style-type: none"> • Disminució de la capacitat d'actuació de les regions més dinàmiques • Major dependència de l'estat espanyol respecte Europa 	<ul style="list-style-type: none"> • L'estat afavoreix les administracions locals enfront de les autonomies • Intent de buidar de competències les autonomies 	<ul style="list-style-type: none"> • Catalunya i Espanya mantenen intenses relacions bilaterals i han establert nombrosos acords de cooperació • Relació d'igual a igual
EUROPA 	<ul style="list-style-type: none"> • Europa s'ha descentralitzat primant els poders locals per damunt dels regionals • La política mediterrània perd pes en el conjunt de la Unió Europea 	<ul style="list-style-type: none"> • La UE potencia els poders locals perquè estan més en contacte amb el ciutadà • Reproducció de les tensions intrastats a nivell europeu 	<ul style="list-style-type: none"> • Catalunya està integrada en el sistema econòmic i monetari europeu • El mapa de la UE està més fragmentat

important i sostingut per situar-se en el grup de regions capdavanteres d'Europa, hauria augmentat la seva dependència dels ajuts europeus i hauria perdut interès per als inversors estrangers. En el camp cultural, aquest escenari equivaldria a un període d'estancament o de reculada en l'àmbit públic de la cultura catalana, amb una pèrdua de quota de mercat per part de la llengua catalana que, en perdre el suport institucional, es veuria desplaçada per altres llengües. En l'àmbit polític, el nacionalisme hauria perdut vigència, incapaç de renovar el seu missatge polític. Els partits polítics nacionalistes haurien reculat fins a una situació pràcticament testimonial. A l'estat espanyol, el reforçament de la cohesió interna aniria en detriment de la capacitat d'actuació de les diferents realitats més dinàmiques, i acostaria l'estat a una major dependència d'Europa. Des d'una perspectiva continental, significaria que Europa hauria implantat una descentralització que primaria els poders locals per damunt dels regionals, i la política mediterrània perdria influència.

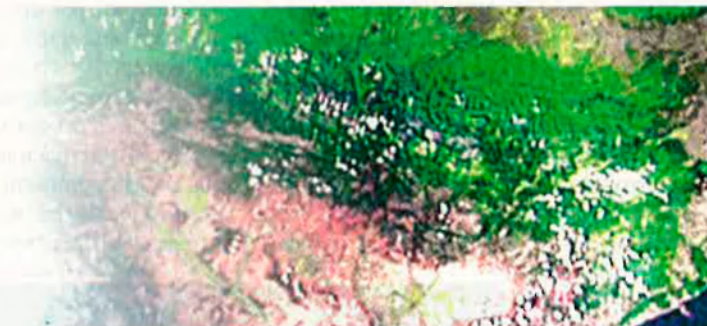
La Catalunya federada. L'estudi situa l'escenari federal com un escenari intermig, a mig camí entre la integració i la sobirania. I el model de federalisme que es planteja és el model de federalisme asimètric, que s'inspira en els estudis fets recentment per Ferran Requejo. La concepció tradicional de federalisme no seria viable en aquesta conjuntura, segons els investigadors, perquè no resol l'articulació de situacions de plurinacionalisme o de multiculturalisme estatal ja que no preveu cap mecanisme corrector en la seva tendència uniformadora. El federalisme asimètric, en canvi, permet un disseny personalitzat per cada unitat a federar amb l'estat federal i amb altres membres de la federació. Aquest model obriria les portes a la possibilitat d'un estat plurinacional, perquè no persegueix que totes les comunitats d'un territori tin-

guin el mateix nivell de competències, sinó que cada comunitat, d'acord amb la seva personalitat, voluntat o trajectòria té un nivell d'autogovern determinat mitjançant un procés de negociació. En el model del federalisme asimètric no es tracta de negociar aquelles competències que ja han escapat del mateix control estatal —com la defensa o el control de l'economia—, sinó aquelles que determinen la personalitat de la comunitat, com les de caire cultural o simbòlic.

L'estudi preveu que el federalisme asimètric s'ha d'emmarcar en un profund procés de regionalització de la Unió Europea, en què Catalunya hauria de ser ca-

paç de mantenir una forta identitat cultural i una presència econòmica important, a més de tenir la voluntat política d'augmentar el seu sostre competencial. En el terreny econòmic, Ca-

talunya es mouria en aquest escenari sota les directrius fixades de la UE, i constituiria un punt d'alta activitat econòmica, tot i que no desapareixeria el risc d'incrementar les divergències entre comarques dinàmiques

fundació
BANCAIXA

**Del 17 al 23
de febrer.**

AGENDA

18 Dimarts Conferència

"Responsabilidad de la sociedad civil en la creación de empleo (autoempleo)".

Antonio Cancelo. President del Grup MCC (Mondragón Corporación Cooperativa).

En col·laboració amb la Fundació Ètnor.

Sala Sorolla a les 19:30 hores.

19 Dimecres Conferència

Cicle: Lectures d'Ausiàs March.

"Lo temps és tal que tot animal brut (LXIV)".

Lola Badia.

Universitat de Girona i Reial Acadèmia

de Bones Lletres de Barcelona.

Sala Sorolla a les 19:30 hores.

21 Divendres i 22 Dissabte Teatre

"Keatoniana (Un sueño de Buster Keaton)".

Jordi Sabatés, Rafael Fernández, Lluís Méndez, Toni Espanol.

Venda anticipada a través de Servientrada,

tel. 387 55 77, a partir del dimarts 18, de 8 a 22 hores.

Sala d'Actes a les 20:30 hores.

Sala d'Exposicions

"Picasso: Suite 156".

Fins al 23 de març.

CENTRE CULTURAL
Plaza de Tetuán, 23. Tel. 387 55 64. Valencia

La sobirania 'perforada'

L'estudi "Catalunya 2015: opcions polítiques per al proper mil·lenni" que està elaborant el Centre Català de Prospectiva introdueix com a novetat el concepte de sobirania *perforada*. Aquest nou concepte supera la concepció tradicional que considerava la sobirania com una prerrogativa exclusiva de l'estat modern. La investigació constata que l'actual procés de globalització fa inviable el manteniment de la plena sobirania per part dels estats, que es veuen obligats a delegar-ne una part a d'altres instàncies de poder superiors. El procés de construcció de la unió europea n'és el millor exemple.

La reivindicació sobirana està present en la realitat catalana. Catalunya pot optar a un model de sobirania 'perforada'.

Però aquest procés de cessió de sobirania també es pot donar cap avall, envers el nivell local o regional. L'estudi recull la tendència creixent dels governs locals o regionals, especialment als estats multinacionals o multiculturals, a esdevenir "perforadors" de la sobirania estatal. Aquest fet es dona en comunitats territorials que ja gaudeixen d'algun grau d'autonomia, com els cantons suïssos, els *lander* alemanys, les províncies canadenques, els estats dels EUA o les comunitats autònomes espanyoles.

En el cas de Catalunya, donat que es troba en una xarxa de relacions i interdependències que qüestionaria l'abast

real d'una hipotètica sobirania plena, es podria optar per una solució de sobirania perforada que li permetés assolir el ple autogovern en aquells nivells que li són més específicament propis per la seva vertebració com a país (ex: cultura, projecció internacional,...), a la vegada que podria compartir sobirania amb altres instàncies (ex: moneda, defensa,...). Aquest fet li permetria incardinar-se

amb personalitat pròpia en realitats més àmplies com els Països Catalans, Espanya, l'Euroregió, o la UE.

El model de sobirania *perforada* equival, com assenyala la investigació, al model que ja dibuixa el federalisme asimètric. Superant el federalisme uniformador, el model asimètric estableix un repartiment competencial en què la comunitat té plena competència sobre aquells aspectes que determinen la seva identitat o la seva personalitat, mentre que descarta aquelles que ja han perdut els estats, en virtut de les aliances polítiques, econòmiques o defensives.

En ambdós casos, l'estudi assenyala que la manera d'avançar cap a qualsevol dels dos models és mitjançant la negociació, i que el resultat depèn principalment de la voluntat política de les dues parts implicades. **P. M.**

que es consolidés la pretensió espanyola d'imposar un model federal inspirat en l'alemany. Espanya, per tal de mantenir-se com a estat, podria afavorir les administracions locals enfront de les autonomies per mirar de buidar-les de competències.

La Catalunya sobirana. L'estudi qualifica de rupturista

aquesta possibilitat, perquè requereix una alteració important dels actuals paràmetres de la política catalana, i només el considera viable si es dona una conjuntura propícia i un consens social molt ampli sobre la seva necessitat. De fet, es considera impossible la sobirania si no es donen dues condicions com a mínim. La primera, un reforçament de la identitat de la nació catalana que arribi a totes les capes de la societat. I la segona, un consens de totes les forces polítiques catalanes per avançar cap a l'objectiu sobirà mitjançant un procés escrupolosament democràtic. Altres condicions necessàries serien també l'existència d'una conjuntura propícia, una disposició favorable, o com a mínim no hostil, dels partits polítics espanyols, i una acceptació tàcita o explícita de la UE.

L'escenari de la sobirania requeriria una economia catalana que hagués crescut significativament, s'hagués diversificat i fos menys dependent de la inversió estrangera. La investigació descarta explícitament la hipòtesi que el desencadenant d'un procés d'independència pogués ser una situació econòmica molt negativa perquè una recessió econòmica també afectaria Espanya i Europa i faria augmentar les reticències europees i espanyoles al procés. La Catalunya sobirana que esbossa l'estudi estaria integrada en el sistema econòmic i monetari europeu. També seria essencial que el procés es desenvolupés dins la democràcia més ortodoxa per evitar que prosperessin possibles campanyes en contra promogudes per partits o grups de pressió espanyols, i per obtenir també el vist-i-plau d'Europa. En aquest context, Catalunya ja no tindria les competències tradicionals dels estats, que haurien cedit bona part de les seves prerrogatives a nivells de poder superiors, com l'europeu, principalment, però també el de les Nacions Unides. El model de sobirania que defineix l'estudi és el de sobirania perforada (vegeu quadre a la pàgina 22).

Pere Martí